

הערכת מקצועות הספרנות והמידענות על-ידי סטודנטים ללימודי מידע: יוקרה וסטטוס / מנדלוביץ שרי

תקציר:

המחקר הנוכחי בדק כיצד סטודנטים ללימודי מידע מעריכים את מקצועות הספרנות והמידענות מההיבטים הבאים: סטטוס מקצועי, יוקרה מקצועית, רמת עניין, פוטנציאל השתכרות, רמת ידע נדרשת וסיווג המקצוע כמקצוע נשי או גברי. כמו-כן, בדק המחקר אילו תפקידים ממלאים ספרנים ומידענים לדעת הסטודנטים ובאילו מקומות הם עשויים לעבוד לפי הערכתם של הסטודנטים.

המחקר נערך באוניברסיטת בר אילן בשנת הלימודים תשס"ב, 2002. אוכלוסיית המחקר כללה 180 סטודנטים מהמחלקה ללימודי מידע, מתוכם 154 נשים ו-26 גברים. הנבדקים נבחרו באופן אקראי. המחקר הוא מחקר כמותי הכולל שאלון עם שאלות סגורות, כשבנוסף נכללה גם שאלה פתוחה אחת. השאלון כלל את ארבעת תתי השאלונים הבאים: תפקידי הספרן והמידען, מקומות עבודה של ספרן ומידען, הערכה מקצועית, ופרטים אישיים.

ראשית, הנבדקים התבקשו לבחון תשעה תפקידים כדי לראות עד כמה הם קשורים לעבודתו של הספרן ולעבודתו של המידען. שנית, הוצגו לפני הנבדק אחד עשר שמות של פריטים כגון משרדי ממשלה, בתי ספר ובנקים שבהם התבקש לציין אם זה מקום עבודתו של הספרן, המידען, שניהם או אף אחד מהם. שלישית, הנבדקים נשאלו כיצד הם מעריכים את הקשר שבין ספרנות למידענות. רביעית, הנבדקים התבקשו לדרג את ספרנות, מידענות וחמישה מקצועות נוספים כגון מורה ואיש מחשבים לפי יוקרה מקצועית ולפי כמות הכשרה נדרשת.

להלן הממצאים: ההשערה הראשונה הייתה שמידענות תוערך כמקצוע שהוא יוקרתי יותר מספרנות, מעניין יותר מספרנות, גברי יותר מספרנות, מקצוע הדורש רמה גבוהה יותר של ידע ו/או השכלה מאשר ספרנות, ומקצוע שהוא בעל פוטנציאל השתכרות גבוה יותר מאשר ספרנות. הממצאים של המחקר הנוכחי מאשרים השערה זו.

מהממצאים ניתן ללמוד, שלדעת הסטודנטים המקצוע היוקרתי ביותר הוא של איש המחשבים, מתחתיו נמצאים המידען והעיתונאי, ברמה קצת יותר נמוכה נמצא מנהל החשבונות, ברמה עוד יותר נמוכה נמצא העובד הסוציאלי, וברמה הנמוכה ביותר נמצאים המורה והספרן.

מבחינת כמות הכשרה נמצא שהמקצוע אשר מוערך כמי שדורש הכשרה הכי ארוכה הוא המקצוע של איש המחשבים, אחריו באים העובד הסוציאלי והמידען, ברמה נמוכה יותר עומדים מנהל החשבונות והמורה, והכי פחות הכשרה הוערכה כנדרשת אצל העיתונאי והספרן. בנוסף התבקשו הנבדקים להעריך בעזרת סולם בן חמש דרגות את המקצועות ספרן, מורה, איש מחשבים, ומידען לפי ששת הקריטריונים הבאים: רמת עניין, סיווג המקצוע כמקצוע גברי או כמקצוע נשי, פוטנציאל השתכרות, דרישה לידע, סטטוס ודרישה להשכלה גבוהה.

מהממצאים עולה, שבעל המקצוע המקבל את השכר והסטטוס הגבוהים ביותר הוא איש המחשבים, אחריו המידען, ברמה פחותה ממנו המורה וברמה הכי נמוכה הספרן. המקצוע המוערך כמקצוע הגברי ביותר הוא איש המחשבים, אחריו המידען, ואילו הספרן והמורה נתפסים כמקצועות נשיים. בהתייחס להערכת מידת העניין הטמון במקצוע, כמקצוע המעניין ביותר הוערך המידען, אחריו איש המחשבים, במקום שלישי המורה ובמקום אחרון הספרן.

מבחינת ידע והשכלה נראה כי הידע הרב ביותר וההשכלה הגבוהה ביותר מוערכים כנדרשים מהמידען והכי פחות ידע והשכלה הוערכו כנדרשים מהספרן. ההשערה השנייה הייתה שיימצאו הבדלים בין הערכת המידען להערכת הספרן מבחינת תפקידים ומקומות עבודה. ממצאי המחקר תומכים גם בהשערה זו.

הממצאים מראים, שהתפקידים הכוונה אל כלי יעץ כמו מילון ואנציקלופדיה, קטלוג פריטים ומיונם, ייעוץ והמלצה על פריטים ספציפיים והדרכה בשימוש במקורות מידע ו/או הכוונה אליהם מוערכת כתפקידים הקשורים יותר למקצוע הספרן. ואילו התפקידים איתור מידע, התאמת מידע מעובד ללקוח לפי פרופיל צרכים אישי, סינון מידע, סיכום מידע ובניית אתרים, ניהולם ועדכונם מוערכים כתפקידים הקשורים יותר למקצוע המידען.

מבחינת הערכת הסטודנטים באלו מקומות עבודה עובדים ספרנים ומידענים, נראה שממצאי המחקר תומכים בהשערה הגורסת, כי בעוד שהמידען יוערך כמי שעובד יותר במגזר פרטי/עצמאי/תעשייתי, הספרן יוערך כמי שעובד יותר במגזר ציבורי/אקדמי/ממשלתי. הממצאים מראים, שנמצאו הבדלים מובהקים ביחס לכל מקומות העבודה פרט לארגוני עזרה.

במהלך המחקר התבקשו הנבדקים גם להעריך את טיב הקשר שבין מקצועות הספרנות והמידענות. הממצאים מראים כי שיעור הנבדקים מתואר ראשון הסבורים כי מקצוע המידענות זהה למקצוע הספרנות (6.9%) דומה לשיעור הנבדקים מתואר שני הסבורים כך (6.5%). שיעור הנבדקים מתואר ראשון הסבורים כי מידענות וספרנות משולבים זה בזה (72.2%) גבוה במעט משיעור הנבדקים מתואר שני הסבורים כך (66.7%). שיעור הנבדקים מתואר שני הסבורים כי מקצוע המידענות אינו קשור כלל למקצוע הספרנות (21.3%) הוא כמעט כפול משיעור הנבדקים מתואר ראשון הסבורים כך (11.1%).

מס' מיון בספריה :
305.9092 מנד.הע תשס"ג

מס' מערכת בספריה :
554688